

I Citizen Perspectives: 1.1. Learning/study

Learning / Study skills Livslångt lärande

Lifelong learning, Further education, Continuing education

Gymnasieskolan och gymnasiesärskolan syftar till att ungdomar skall genomgå en fullständig gymnasieutbildning. Utbildningen skall inom ramen för den utbildningsväg ungdomarna valt ge var och en möjlighet till en harmonisk och allsidig utveckling. De skall få en sådan grund för ett livslångt lärande att de har beredskap för den omställning som krävs när betingelser i arbetsliv och samhällsliv förändras. **SE3**

Humankapitalet är en strategiskt viktig resurs för utveckling av den svenska ekonomin. Utbildningspolitiken inriktas på kvalitet i utbildningssystemet, individens personliga utveckling och på att skapa förutsättningar för ett livslångt lärande för alla. Utbildningen ger nödvändiga förutsättningar för att skapa konkurrenskraftiga arbetstillfällen, ökad produktivitet och individer som enklare kan anpassa sig till arbetsmarknadens behov. **SE6**

Målet att den genomsnittliga nivån för deltagande i livslångt lärande inom EU bör vara minst 12,5 procent av den vuxna befolkningen i arbetsför ålder (25–64 år). År 2004 var andelen män och kvinnor i åldern 25–64 år som hade deltagit i någon form av utbildning under de senaste fyra veckorna 31,5 procent respektive 40,3 procent. **SE6**

Riktlinje 23 – Utöka och förbättra investeringarna i humankapital . Den svenska strategin för livslångt lärande bygger på ett antal grundläggande principer: alla skeden i livet måste avses, återvändsgränder i utbildningssystemet måste undanröjas och skolsystemet måste ge alla medborgare tillgång till grundutbildning samt ge de kunskaper och färdigheter som är nödvändiga förutsättningar för vidare studier och utveckling av den egna kompetensen. En grundtanke i det offentliga utbildningssystemet är att all utbildning ska vara kostnadsfri för individen. Sverige uppfyller de riktlinjer som har fastställts på europeisk nivå inom utbildningsområdet (se bilaga 6). Regeringens arbete fokuserar på ytterligare utveckling av kvaliteten i utbildningen och anpassning till individuella behov. **SE6**

Utöka och förbättra investeringarna i humankapital genom en utbildningspolitik och utbildningsåtgärder som omfattar alla, i syfte att avsevärt underlätta tillträdet till grundläggande yrkesutbildning, sekundär utbildning och högre utbildning, inklusive lärlingsutbildning och utbildning i entreprenörskap, en avsevärd minskning av det antal elever som slutar skolan i förtid, effektiva strategier för livslångt lärande öppna för alla i skolor, företag, offentliga myndigheter och hem i enlighet med europeiska avtal, inbegripet lämpliga stimulansåtgärder och kostnadsfördelningsmekanismer för att öka deltagandet i vidareutbildning och arbetsplatsutbildning under hela livscykel, särskilt för

<p>lågutbildade och äldre arbetstagare. SE6</p>
<p>Motivation</p> <p>Fokuseringen på individens behov, det fria valet och det egna ansvaret gör att återkommande dokumentation av kunskaper, färdigheter, erfarenheter, motivation och personliga förutsättningar blir viktig i det livslånga lärandet. Jag tar i avsnittet upp portföljmetoden som ett gott exempel på hur eleverna kan följa sin egen utveckling och förbättra sin förmåga till reflexion. Metoden innebär också en förändrad arbetsroll för lärarna som i högre grad blir handledare i stället för föreläsare. SE9</p> <p>En viktig målsättning i vuxenutbildningen är att öka varje individs motivation och lust till att studera. Därför är det särskilt viktigt att tillvarata erfarenheter och utforma undervisningen med hjälp av de studerande. SE9</p>
<p>Communication Kommunikation</p> <p>Politikerna behöver kommunicera, informera, engagera medborgarna i Lissabonprocessen/EU frågorna. Rapportörerna har en vision att göra arbetet med Lissabonprocessen/EU-frågorna synligt. och involvera medborgarna i arbetet med att prioritera de regionala frågorna. Utveckla en kommunikationsstrategi för det regionala arbetet och finna former för att föra dialogen som en del av de lokala/regionala utvecklingsplanerna och kopplade till Lissabonstrategin. SE6</p>
<p>Placement Placering</p> <p>Ökat utbyte mellan industri, lärosäten och institut . För att överbrygga avståndet mellan akademi och industri vill Industrikommittén, i ett första steg, se en ökad personrörlighet mellan industri, akademi och institut genom följande åtgärder: – Industrin finansierar ett ökat antal industridoktorander och adjungerade professorer som är verksamma inom universitet och högskola alternativt vid industriforskningsinstitut. – Att statligt finansierade tjänster efter avlagd doktorsexamen även inkluderar möjlighet till placering i industrin. – Att industriella meriter premieras i det akademiska meriteringssystemet. SE6</p>
<p>Work-based learning</p>
<p>Workplace learning Utbildning i arbetsplats</p>
<p>Workplace counselling Vägledning i arbetsplats</p>
<p>Quality assuranceGaranti av kvalitet</p> <p>För att belysa och få en fördjupad bild av kvaliteten på vägledningen har Skolverket genomfört intervjuer vid 13 grundskolor i sex kommuner, samrått med en rad organisationer och institutioner samt besökt en kommun med centralt organiserad studie - och yrkesorientering. I granskningen har också statistik kring hur studie-och yrkesorienteringen är organiserad vägts in. SE7</p>

<p>Lifelong guidance Livslång vägledning</p> <p><i>Career guidance</i> Karriär vägledning, Yrkesvägledning</p> <p>Genom att arbetslivet fortlöpande förändras när det gäller behovet av kompetens och rekrytering av arbetskraft inom olika områden har studie- och yrkesvägledning i vid mening stor betydelse. Universitet och högskolor, arbetsförmedlingar, näringsliv samt arbetsmarknadens parter och branschorganisationer har därför viktiga roller i informationen till skolorna och deras elever. Mål att sträva mot Skolan skall sträva mot att varje elev • utvecklar sin självkänedom och sin förmåga till individuell studieplanering, • medvetet kan ta ställning till fortsatt studie- och yrkesinriktning på grundval av samlade erfarenheter och kunskaper samt aktuell information, ökar sin förmåga att analysera olika valmöjligheter och bedöma vilka konsekvenser dessa kan ha, • får kännedom om arbetslivets villkor, särskilt inom sitt studieområde, samt om möjligheter till utbildning, praktik m.m. i Sverige och andra länder och • är medveten om att alla yrkesområden förändras i takt med teknisk utveckling, förändringar i samhälls- och yrkesliv och ökad internationell samverkan. Eleven skall därmed förstå behovet av personlig utveckling i yrket. SE3</p> <p>Till främjande av karriärplanering för ett livslångt lärande har alla innevånare i en kommun rätt till en avgiftsfri och opartisk karriärvägledning. Varje kommun ansvarar för att alla som stadigvarande vistas i kommunen har tillgång till karriärvägledning i den omfattning det behövs med hänsyn till individens eget behov och med ett särskilt ansvar för de individer som inte redan har en reglerad tillgång till karriärvägledning. SE9</p> <p>Funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga har fortfarande lägre sysselsättningsgrad än befolkningen som helhet. Regeringen föreslår en trestegsmodell för att säkerställa effektiva åtgärder för dessa. Inledande yrkesvägledning kommer att följas av rehabilitering på arbetsplatsen om arbetsförmedlingen anser det nödvändigt. Om det fortfarande inte går att hitta något reguljärt arbete blir skyddat arbete på det statligt ägda Samhall AB eller hos någon annan arbetsgivare möjligt. FE6</p> <p>Utredningen föreslår ett antal åtgärder för att stärka såväl den enskildes möjligheter till en neutral och oberoende vägledning som en ny utbildning till vägledare SE9</p> <p>Enligt regeringens mening är den individuella studieplanen ett centralt instrument för att kunna uppnå en efterfrågestyrd vuxenutbildning (Rs 98/99:121). Syftet med en studieplan är att tydliggöra vilken ambition och vilka mål den enskilde har med sina studier samt att planera individens studiegång. SE9</p> <p>Även av den förordning som reglerar kunskapslyftet, förordningen (1998: 276) om statligt stöd till särskilda satsningar på utbildning av vuxna, framgår att en individuell studieplan skall upprättas för varje studerande och att studieplanen vid behov skall revideras under utbildningen. Uppföljningar visar att antalet ungdomar ökar i den gymnasiala vuxenutbildningen genom direkt övergång från gymnasieskolan. Den kommunala</p>
--

vuxenutbildningen blir därmed i många fall ett ”fjärde år”. Kommunernas vuxenutbildning börjar alltmer betraktas som instrument för kommunal utveckling och tillväxt. Skolverket konstaterar att utvecklingen av flexibla utbildningsformer och distansutbildning går mycket snabbt i många kommuner. Denna ökade tillgänglighet bidrar till att möta den enskildes behov och önskemål vad gäller kompetensgivande vuxenutbildning. **SE9**

Arbetsförmedlingen är en viktig samtalspart för dem som närmar sig slutet på sin utbildning och inte har för avsikt att studera vidare. För dessa personer blir fördjupad vägledning och kontakt med arbetsmarknaden viktiga inslag i utbildningen. Kunskapslyftskommittén har redovisat förslag på hur en ansvarsfördelning mellan det allmänna, individen och arbetslivet skall utformas. Kunskapslyftskommittén konstaterade i sitt betänkande¹⁴ att trots alla åtgärder saknas individuella studieplaner för många deltagare och att de är synnerligen kortfattade för andra. Kunskapslyftskommittén påtalar vidare att ett problem i samband med individuella studieplaner är att deras innehåll, utformning och användningsområden inte preciserats i förordningar eller föreskrifter samt att Skolverket inte givit vägledare i kommunerna något stöd i deras arbete. Vidare framhåller kommittén betydelsen av att det finns en koppling mellan den individuella studieplanen och den individuella handlingsplanen som upprättas i samråd med arbetsförmedlingen. Följande områden bör enligt kommittén behandlas i en studieplan: mål med studierna, mål och delmål under studiernas gång och individuell studieuppläggning. **SE9**

Career counselling /counselling

Guidance **Vägledning**

Innehållet i komvux ska enligt gällande förordning utformas utifrån den enskildes behov och förutsättningar. Stödet för den vuxnes lärande kan ha formen av undervisning, handledning, studievägledning samt bedömning av måluppfyllelse och kunskaper. Den enskilde ska också få en individuell studieplan. Den individuella studieplanen ska utgå ifrån individens förutsättningar och livssituation. **SE2**

Riktlinje 24 – Anpassa utbildningssystemet till nya kompetenskrav . Regeringen prioriterar en höjning av kvaliteten och attraktiviteten för teoretisk utbildning och yrkesutbildning i syfte att förse ekonomin med kompetent arbetskraft. Unga kvinnor och män behöver en stabil grund av kompetens och kunskaper för framtida studier, arbete och personlig utveckling. Ett antal åtgärder kommer att vidtas för att förbättra gymnasieutbildningen (se även riktlinje 23). En infrastruktur för vuxnas lärande är mycket betydelsefull. Detta omfattar tillgänglighet, individuell vägledning, validering och studiestöd. För att kunna möta framtida behov och kompetenskrav är det nödvändigt med ett nära samarbete mellan alla berörda parter i det svenska samhället. **SE6**

Hela skolans uppdrag. Att guida elever genom utbildningsdjungeln är dock inte bara studie- och yrkesvägledarens roll, utan är ett uppdrag för hela skolan. Idag står det dock inte i läroplanen att skolan ska ha studie- och yrkesvägledare. - Men hur skolan ska kunna möta det behov av hjälp som många elever behöver idag utan att ha en studie- och yrkesvägledare eller någon som har samma funktion är obegripligt, säger Schierbeck.

I höst kommer alltså de allmänna råden, som ska vara en vägledning för skolan och tydliggöra mål och riktlinjer för studie- och yrkesvägledningen. SE8
Counselling/ counselling Rådgivning
Guidance and counselling/counselling

I Citizen Perspectives: 1.2. Career Management
Career development Utveckling av karriär
Career management Yrkesplanering <i>(Including the ability to make effective transitions and plan progression)</i>
Occupational thinking <i>(Organize and differentiate occupational information)</i>
Employment Anställning
Employability
Job satisfaction Arbetsglädje
<i>Entrepreneurship</i> Företagare; entreprenör Sociala företag kan spela en betydelsefull roll i arbetet med att integrera utsatta grupper både i samhälle och i arbetsliv. Dessa företag möjliggör övergång från passivt försörjningsstöd till rehabilitering, utbildning och arbete på ett effektivt sätt, utifrån ett entreprenörskap som utvecklar nya affärsområden och nya verksamheter. De kan därigenom bidra till både ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning. Inom ramen för Equal-projektet ”Socialt företagande” har ett förslag till handlingsplan utarbetats i syfte att förbättra förutsättningarna för socialt företagande. I projektet samverkar sociala företag, rådgivare, intresseorganisationer, NUTEK och ESF-rådet. SE6 När det gäller sysselsättning och bättre möjligheter att kombinera yrkesliv med familjelivet föreslogs exempelvis mer och bättre information om och kontakt med arbetsgivare, mer information till ungdomar om entreprenörskap och värdering av icke-formellt och informellt lärande. Den allmänna meningen var att praktik är ett bra sätt för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden. Vad gäller social integration nämndes anonyma arbetsansökningar som ett sätt att undvika diskriminering av exempelvis människor med utländsk bakgrund. Delad föräldraförsäkring föreslogs som ett sätt att främja en mer jämlik arbetsmarknad. SE6
Skills match <i>(User Skills and Task Match) (USTM)</i>
Arbetsmarknadsverket betonar att man har två kundgrupper, arbetsgivare och

<p>arbetsökande och att arbets- och kompetenslinjen är grunden i arbetsmarknadspolitiken. Uppgifterna för Arbetsmarknadsverket¹⁵ är att medverka till en effektiv matchningsprocess med korta vakans och söktider, öka de arbetslösas kunskaper, stödja dem som har svårast att få arbete. Vägledningen har som tidigare beskrivits utgjort en viktig och stor del av arbetsförmedlingarnas verksamhet. AMV har definierat att yrkesvägledningens uppgifter är: att underlätta för människor att relatera sina resurser, erfarenheter och önskemål till arbetsmarknadens krav och möjligheter så att de kan göra ett övervägt val av arbete och utbildning. SE9</p>
<p><i>Correspondence between VET and labour market competences</i></p> <p>Regeringen understryker i sin proposition Vuxnas lärande (2000/01:72) att särsvux redan idag omfattas av kravet på individuella studieplaner och framhåller att de studerande genom arbetslivsanknuten praktik får möjlighet att koppla lärande till sitt arbete. Enligt propositionen bör särsvux byggas ut i den takt som tillgången på personal medger. SE9</p>
<p><i>Competence Kompetens</i></p> <p>Kvalitet i arbete och produktivitet är ömsesidigt beroende av varandra. Kvalitet i arbete omfattar såväl hälsa och säkerhet i arbetet som kompetensutveckling på arbetsplatsen och understryker sambandet mellan å ena sidan arbetsvillkoren och å andra sidan konkurrenskraft och tillväxt. Regeringen har tagit flera initiativ för att ytterligare förbättra arbetsvillkoren, bl.a. informationskampanjer, översyn av lagstiftningen och inrättande av ett arbetsmiljöråd. SE6</p> <p>Regeringen har nyligen lagt fram propositionen <i>Vuxnas lärande och utvecklingen av vuxenutbildningen</i> (prop. 2000/01:72) i vilken förslag och strategier för utvecklingen av vuxnas lärande presenteras. Förslagen rörande utvecklingen av vuxenutbildningen tar sin utgångspunkt i en analys av innebörden av begreppet livslångt lärande. Målet är att alla vuxna skall ges möjlighet att utvidga sina kunskaper och utveckla sin kompetens i syfte att främja personlig utveckling, demokrati, jämställdhet, ekonomisk tillväxt och sysselsättning samt en rättvis fördelning. SE9</p>
<p>Action plan</p>
<p>Decision making skills</p>
<p>Decision learning</p>
<p><i>Competence profile</i></p> <p>Skolan skall utveckla elevernas kommunikativa och sociala kompetens samt uppmärksamma hälso- och livsstilsfrågor. Skolan skall även sträva efter att ge gymnasieeleverna förutsättningar att regelbundet bedriva fysiska aktiviteter. SE3</p> <p>Utvecklingen i yrkeslivet innebär bl.a. att det behövs gränsöverskridanden mellan olika yrkesområden och att krav ställs på medvetenhet om såväl egen som andras kompetens. Detta ställer i sin tur krav på skolans arbetsformer och arbetsorganisation. SE3</p>

<p><i>Knowledge Kunskap</i></p> <p>Genom studierna skall eleverna skaffa sig en grund för livslångt lärande. Förändringar i arbetslivet, ny teknologi, internationaliseringen och miljöfrågornas komplexitet ställer nya krav på människors kunskaper och sätt att arbeta. Eleverna skall i skolan få utveckla sin förmåga att ta initiativ och ansvar och att arbeta och lösa problem både självständigt och tillsammans med andra. SE3</p> <p>Riktlinje 24 – Anpassa utbildningssystemet till nya kompetenskrav . Regeringen prioriterar en höjning av kvaliteten och attraktiviteten för teoretisk utbildning och yrkesutbildning i syfte att förse ekonomin med kompetent arbetskraft. Unga kvinnor och män behöver en stabil grund av kompetens och kunskaper för framtida studier, arbete och personlig utveckling. Ett antal åtgärder kommer att vidtas för att förbättra gymnasieutbildningen (se även riktlinje 23). En infrastruktur för vuxnas lärande är mycket betydelsefull. Detta omfattar tillgänglighet, individuell vägledning, validering och studiestöd. För att kunna möta framtida behov och kompetenskrav är det nödvändigt med ett nära samarbete mellan alla berörda parter i det svenska samhället. SE6</p> <p>I diskussionerna om att förbättra utbildningen efterlystes mer information från arbetsgivare om vilken sorts kunskap de anser vara relevant för olika sorters jobb. Dessutom diskuterades förslag för att göra studiemedelssystemet mer flexibelt, att öka elevinflytandet i skolorna, att undvika att elever hoppar av sin utbildning och att ändra betygssystemet. FE6</p>
<p><i>Transition Övergång</i></p> <p>Påbyggnadsutbildning ska ge vuxna utbildning för ett nytt yrke eller för en ny nivå inom deras yrke. SE2</p>
<p>Work-based learning</p>
<p>Workplace learning</p>
<p>Inläring på arbetsplats</p>

<p>I Citizen Perspectives: 1.3. Personal Support</p>
<p>Life planning skills</p>
<p>Self-esteem Självkänsla</p>
<p>Self-knowledge, Self-awareness, Self-reliance, Självkänedom</p>
<p>Self-</p>
<p>Development of self motivation</p>
<p><i>Life management</i></p> <p>Riktlinje 24 . Anpassa utbildningssystemen till nya kompetenskrav genom att förbättra och garantera attraktiva och öppna utbildningssystem med hög kvalitetsstandard, bredda utbudet av utbildningsmöjligheter och sörja för flexibla inlärningsvägar samt förbättra</p>

möjligheten till rörlighet för studenter och praktikanter, förbättra och diversifiera tillträdet för alla till utbildning och kunskap genom arbetstidens förläggning, tjänster som stöder familjen, yrkesvägledning och eventuellt nya former av kostnadsdelning, möta nya yrkesbehov, nyckelkompetens och framtida färdighetskrav genom att förbättra definitionen och genomblickbarheten när det gäller kvalifikationer, för deras faktiska erkännande samt godkännande av icke-formellt och informellt lärande. **SE6**

För att modernisera arbetsrättslagstiftningen och öka tryggheten överväger regeringen ett nytt regelsystem för tidsbegränsade anställningar i syfte att förenkla reglerna och minska användningen av tidsbegränsade anställningar. Ett förbättrat skydd för föräldralediga anställda övervägs också. Regeringen planerar att lägga fram en proposition om dessa frågor till riksdagen under våren 2006. **SE6**

II Social Inclusion Policy

Equal opportunities Likadana möjligheter

Vuxenutbildningen i **komvux** och **statens skolor för vuxna** (SSV) skall, med elevernas tidigare utbildning och livserfarenhet som utgångspunkt, fördjupa och utveckla elevernas kunskaper som grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för deltagande i samhällslivet. Komvux och SSV skall anordna utbildning såväl i enstaka ämnen som för kompetens som svarar mot fullständig grundskole- eller gymnasieutbildning eller påbyggnadsutbildning. **SE3**

Särvux, som vänder sig till vuxna med utvecklingsstörning, skall – med elevernas tidigare utbildning och erfarenheter som utgångspunkt samt utifrån grund för deltagande i samhällsliv och yrkesliv (12 kap. 1a § skollagen). varje elevs förutsättningar – fördjupa och utveckla elevernas kunskaper som grund för deltagande i samhällsliv och yrkesliv (12 kap. 1a § skollagen). Särvux skall anordna utbildning såväl för kompetens i enstaka ämnen som för fullständig kompetens motsvarande den som ges i den obligatoriska särskolan och gymnasiesärskolans yrkesutbildning. **SE3**

Vuxenutbildningen skall, med utgångspunkt i vad som föreskrivs i 1 kap. 9 § skollagen, • överbygga utbildningsklyftorna och därigenom verka för ökad jämlikhet och social rättvisa, • öka elevernas förmåga att förstå, kritiskt granska och medverka i kulturellt, socialt och politiskt liv och därigenom bidra till det demokratiska samhällets utveckling, • utbilda vuxna för varierande arbetsuppgifter, medverka till arbetslivets förändring och bidra till full sysselsättning och därigenom främja utveckling och framsteg i samhället och • tillgodose de vuxnas individuella önskemål om vidgade studieoch utbildningsmöjligheter och ge dem tillfälle att komplettera ungdomsutbildningen. Vuxna elevers kunskaper skall kompletteras endast i en sådan omfattning att de vid utbildningens slut har kunskaper av samma kvalitet som ungdomarna efter ungdomsutbildningen. Kunskapsmålen är desamma för ungdomar och vuxna, men kursernas innehåll, omfattning och tyngdpunkter behöver inte vara

identiska. **SE3**

Riktlinje 19. Sörja för en arbetsmarknad som är öppen för alla, göra arbete mer attraktivt och göra arbete lönsamt för arbetssökande, även för mindre gynnade personer och ej sysselsatta genom aktiva, förebyggande arbetsmarknadsåtgärder, inbegripet tidigt fastställande av behov, hjälp med arbetssökandet, vägledning och utbildning som ett led i personliga åtgärdsprogram, tillhandahållande av nödvändiga sociala tjänster för att stödja integration av de personer som är mest isolerade från arbetsmarknaden och bidra till utrotningen av fattigdom, fortlöpande översyn av den motivering eller brist på motivering som följer av skatte- och förmånssystem, inbegripet förvaltningen av förmåner och villkoren för dessa samt en betydande minskning av de höga effektiva marginalsattesatserna, särskilt för dem med låga inkomster, samtidigt som man sörjer för tillfredsställande nivåer för socialt skydd, utveckling av nya källor till sysselsättning inom tjänster med inriktning på personer och företag, särskilt på lokal nivå. **SE6**

Sociala företag kan spela en betydelsefull roll i arbetet med att integrera utsatta grupper både i samhälle och i arbetsliv. Dessa företag möjliggör övergång från passivt försörjningsstöd till rehabilitering, utbildning och arbete på ett effektivt sätt, utifrån ett entreprenörskap som utvecklar nya affärsområden och nya verksamheter. De kan därigenom bidra till både ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning. Inom ramen för Equal-projektet ”Socialt företagande” har ett förslag till handlingsplan utarbetats i syfte att förbättra förutsättningarna för socialt företagande. I projektet samverkar sociala företag, rådgivare, intresseorganisationer, NUTEK och ESF-rådet. **SE6**

*Gender **Kön***

Lika villkor för kvinnor och män på arbetsmarknaden . Sysselsättningsgraden för kvinnor i Sverige är bland den högsta i EU. Trots det är det långt kvar till en jämställd arbetsmarknad. Flera viktiga könsrelaterade skillnader finns kvar, t.ex. när det gäller arbetsvillkor, inkomster, sjukfrånvaro och karriärmöjligheter. För att sysselsättningen för kvinnor ska kunna höjas måste jämställdheten mellan könen öka i hemmet, på arbetsmarknaden och i hela samhället. **SE6**

Immigrant

Ex Studievägledningen i skolan har redan från 1980-talet tagit hänsyn till samhälleliga ojämlikheter kopplade till kön och klass. Detta har också blivit en del av läroplanen. Men utbildningssystemets ignorering av de specifika och diskriminerande institutionella handlingarna som elever med invandrar- och minoritetsbakgrund möter är inte kopplad till skolans avsaknad av en ”mångkulturell policy”. Med denna policy menas en ”multikulti”-föreställning om elevernas egenskaper med vilken vissa elever skiljs från majoritetselever och ges specifika och underordnade egenskaper. **SE5**

Social equity **Social rättvisa**

*Inclusion **inklusive***

Kommunerna och landstingen spelar en central roll i det svenska välfärdssystemet,

eftersom de bär ansvar för bl.a. barnomsorg, grundläggande utbildning, sjukvård, äldreomsorg och stöd till funktionshindrade. För att kunna utveckla välfärden och klara framtida åtaganden för en åldrande befolkning höjs de generella och riktade bidragen till kommunerna, inklusive sysselsättningsstödet. **SE6**

För långtidsarbetslösa personer har arbetsförmedlingen i dag en skyldighet att upprätta individuella handlingsplaner, vars mål är att leda till arbete för individen. För dessa personer kan handlingsplanen vara en utgångspunkt för den individuella studieplanen som bör innehålla övergripande mål, yrkesplaner, konkreta studiemål, tidsplan och planerad studiegång m.m. **SE9**

Active citizenship **Medborgaranda**
(*Good c.*)

En del i inlärningsprocessen är främjandet av ett aktivt medborgarskap. Fokus för ett aktivt medborgarskap är om och på vilket sätt människor deltar i alla aspekter av det sociala och ekonomiska livet, vilka möjligheter och vilka risker de stöter på när de försöker göra detta och i vilken utsträckning de därför känner att de hör hemma i och har något att säga till om i det samhälle de lever i. Främjandet av aktivt medborgarskap och anställbarhet skall ses som faktorer som kompletterar varandra. Bägge är beroende av att människor har adekvata och aktuella kunskaper och färdigheter för att livet igenom delta i och bidra till det ekonomiska och sociala livet. I detta sammanhang är det viktigt att minska misslyckandena i skolan. Samtidigt måste det noteras att icke-formellt lärande också främjar unga människors anställbarhet och utvecklar deras kompetens och färdigheter. **SE1**

Eftersom samhället styr över utbildningen, bör den användas för att utveckla det slag av samhälle vi vill ha. Detta innebär att utbildningssystemen måste få människor att godta att det inte finns någon plats för rasism och intolerans i vårt samhälle och att all diskriminering på grund av till exempel kön, religion, färg eller etniskt ursprung är oacceptabel. Allt eftersom lärande blir allt viktigare i kunskapssamhället och människor förmås att delta alltmer aktivt i det, måste möjligheterna till tillträde till utbildning stå öppna för dem. För att utveckla medborgarskap genom utbildningssystemen är det nödvändigt att de olika intressenterna uppmuntras att delta. **SE1**

III Economic Impact

Workforce/Labourforce development

Utveckling av arbetskraft

Employment **Anställning**

Competitiveness **Konkurrenskraft**

Sveriges regering stödde redan från början den här linjen. De problem som uppstår får inte leda till att vi sänker våra ambitioner. Utmaningarna som Lissabonstrategin är avsedd att möta har inte försvagats. Globaliseringen och den ökade ekonomisk konkurrens som den

medför är en realitet, de demografiska förändringarna utsätter våra välfärdssystem och arbetsmarknader för allt större påfrestningar och klimatförändringar och andra miljöproblem blir för varje dag allt mer hotfulla och kostsamma. **SE6**

De, av medlemsstaterna godkända integrerade riktlinjerna (se bilaga 5), utgör utgångspunkten för de nationella handlingsprogrammen. Riktlinjerna omfattar de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken och de gemensamma riktlinjerna för sysselsättningspolitiken, i enlighet med fördraget. Riktlinjerna svarar upp mot de viktigaste framtida utmaningarna, som globaliseringen och den åldrande befolkningen, och fokuserar på reformer för att främja konkurrenskraft och ekonomisk tillväxt samt fler och bättre jobb inom ramen för det övergripande målet för hållbar utveckling. **SE6**

För att öka det svenska näringslivets konkurrenskraft har regeringen initierat en innovationsstrategi för tillväxt genom förnyelse. Villkoren för företag kommer att förbättras, framför allt för småföretag, till exempel genom förbättrade regler, lägre skatter, främjande av entreprenörsanda, bättre samverkan mellan universitet och näringsliv samt en förbättrad infrastruktur. **SE6**

Globalisering, ekonomisk integration och strukturella förändringar erbjuder både möjligheter och utmaningar. Sveriges konkurrenskraft kommer i allt större utsträckning att bygga på god tillgång till kunskap, produktutveckling, flexibla och effektiva arbetsorganisationer samt effektiva och miljövänliga produktionsprocesser. Sverige har dragit fördelar av globaliseringen tack vare stor öppenhet och en social välfärdsmodell som hjälper människor att anpassa sig till förändringar. Ökad internationell konkurrens och den pågående modernisering av regelverk, både inom EU och i Sverige, har öppnat marknader som tidigare var skyddade mot konkurrens. Denna utveckling har främjat ekonomin, men också accentuerat behovet av att kontinuerligt säkerställa väl fungerande marknader. **SE6**

Att stärka kunskapsbasen är en viktig prioritering för regeringen. Resurserna koncentreras mer till områden där vi är skickliga och där kunskap är viktig för industriell konkurrenskraft. Att omvandla kunskap till tillväxt och förnyelse kräver också ökade satsningar. Även om antalet nystartade företag ökade under fjolåret är företagandet i Sverige fortfarande svagt i ett internationellt perspektiv. För att förbättra villkoren för entreprenörskap och ett konkurrenskraftigt näringsliv har regeringen inlett och kommer att inleda ett antal insatser. Dessa insatser handlar bl.a. om stärkt immaterialrättsligt skydd, säkerställande av en effektivare kapitalförsörjning samt enklare regelverk för att minska den administrativa bördan för företag samt främjande av positiva attityder till entreprenörskap. Det är viktigt att både kvinnor och män ser det som positivt och naturligt att starta och driva eget företag. **SE6**

Humankapitalet är en strategiskt viktig resurs för utveckling av den svenska ekonomin. Utbildningspolitiken inriktas på kvalitet i utbildningssystemet, individens personliga utveckling och på att skapa förutsättningar för ett livslångt lärande för alla. Utbildningen ger nödvändiga förutsättningar för att skapa konkurrenskraftiga arbetstillfällen, ökad produktivitet och individer som enklare kan anpassa sig till arbetsmarknadens behov. **SE6**

Economic development Utveckling av ekonomi

En innovativ och konkurrenskraftig industri . Inriktningen för den nya näringspolitiken presenteras i innovationsstrategin, Innovativa Sverige – En strategi för tillväxt genom förnyelse. En central del i strategin är regeringens överläggningar med representanter från industrin, offentliga myndigheter, forskare och arbetsmarknadens parter inom sex viktiga sektorer i svensk ekonomi (fordon, IT/telekom, bioteknik, läkemedel, metall, samt massa- och pappersindustrin). Målsättningen är att gemensamt ta fram en handlingsplan för var och en av dessa industrisektorer utifrån en analys av den aktuella situationen och styrkan hos de svenska aktörerna. Dessutom skall synergieffekter mellan insatser i olika sektorer identifieras. De åtgärder som föreslås kan omfatta förändringar i regelverk, forskningsprogram inom offentlig-privata partnerskap och att skapa forum för samarbete. Syftet är att förbättra kommunikationen mellan aktörerna, och skapa bättre prioriteringar och beslutsfattande av reformer. Ett liknande projekt har slutförts för den svenska flyg och rymdindustrin. Arbetet med programmet Teknikplattformar på europeisk nivå kommer att få betydelse. **SE6**

Community development Utveckling av samhälle

Under 2004 uppgick svenska näringslivsinvesteringar till 13 procent av BNP jämfört med EU-genomsnittet på 17 procent. För att råda bot på dessa problem vidtar regeringen åtgärder för att förbättra konkurrenskraften och näringslivsklimatet. **SE6**

Community-capacity building

Regional development

Den regionala och lokala nivån . Ansvar för den regionala utvecklingspolitiken i Sverige är delat mellan den nationella och den regionala nivån. Det strategiska instrumentet är de regionala utvecklingsprogrammen där regionala prioriteringar för hållbar regional utveckling fastställs. Prioriteringarna överensstämmer väl med Lissabonstrategins agenda och genomförs genom de regionala tillväxtprogrammen och strukturfondsprogrammen. För att stärka styrningen och dialogen mellan de nationella, regionala och lokala nivåerna kommer regeringen under 2006 att lägga fram en samlad nationell strategi för regional utveckling. Syftet är att klargöra regeringens mål för den regionala utvecklingspolitiken och genomförandet av sammanhållningspolitiken i linje med Europeiska kommissionens initiativ att stärka den strategiska inriktningen för sammanhållningspolitiken. **SE6**

Regeringen kommer under 2006 att presentera en samlad nationell strategi för hållbar regional utveckling. Syftet är att klargöra regeringens mål för regional utveckling och genomförande av sammanhållningspolitiken i linje med Europeiska kommissionens initiativ för att stärka det strategiska förhållningssättet till sammanhållningspolitiken. Regeringens syfte är att stärka samordningen och dialogen mellan statliga, regionala och lokala beslutsnivåer. **SE6**

Human capital

Humankapitalet är en strategiskt viktig resurs för utveckling av den svenska ekonomin. Utbildningspolitiken inriktas på kvalitet i utbildningssystemet, individens personliga

<p>utveckling och på att skapa förutsättningar för ett livslångt lärande för alla. Utbildningen ger nödvändiga förutsättningar för att skapa konkurrenskraftiga arbetstillfällen, ökad produktivitet och individer som enklare kan anpassa sig till arbetsmarknadens behov. SE6</p> <p>Riktlinje 23 – Utöka och förbättra investeringarna i humankapital Den svenska strategin för livslångt lärande bygger på ett antal grundläggande principer: alla skeden i livet måste avses, återvändsgränder i utbildningssystemet måste undanröjas och skolsystemet måste ge alla medborgare tillgång till grundutbildning samt ge de kunskaper och färdigheter som är nödvändiga förutsättningar för vidare studier och utveckling av den egna kompetensen. En grundtanke i det offentliga utbildningssystemet är att all utbildning ska vara kostnadsfri för individen. Sverige uppfyller de riktlinjer som har fastställts på europeisk nivå inom utbildningsområdet (se bilaga 6). Regeringens arbete fokuserar på ytterligare utveckling av kvaliteten i utbildningen och anpassning till individuella behov. SE6</p> <p>Utöka och förbättra investeringarna i humankapital genom en utbildningspolitik och utbildningsåtgärder som omfattar alla, i syfte att avsevärt underlätta tillträdet till grundläggande yrkesutbildning, sekundär utbildning och högre utbildning, inklusive lärlingsutbildning och utbildning i entreprenörskap, en avsevärd minskning av det antal elever som slutar skolan i förtid, effektiva strategier för livslångt lärande öppna för alla i skolor, företag, offentliga myndigheter och hem i enlighet med europeiska avtal, inbegripet lämpliga stimulansåtgärder och kostnadsfördelningsmekanismer för att öka deltagandet i vidareutbildning och arbetsplatsutbildning under hela livscykeln, särskilt för lågutbildade och äldre arbetstagare. SE6</p>
<p>Cost efficiency Kostnadseffektivitet, lönsamhet</p>
<p>Cost – Benefit Kostnad - Fördel</p>
<p>Efficiency Effektivitet Efficient investment in education and training Labour market efficiency</p>
<p>Prolongation of studies Förlängning av studier The length of studies</p>
<p>Student retention Kvarhållande</p>
<p><i>Drop-out Studieavbrytare</i></p> <p>Grundläggande vuxenutbildning ska ge vuxna sådana kunskaper och färdigheter som de behöver för att delta i samhälls- och arbetsliv. Den ska också syfta till att möjliggöra fortsatta studier. Kommunerna ska erbjuda grundläggande vuxenutbildning till alla vuxna som saknar sådana färdigheter som normalt uppnås i grundskolan. SE2</p> <p>Riktlinje 23 . Utöka och förbättra investeringarna i humankapital genom en utbildningspolitik och utbildningsåtgärder som omfattar alla, i syfte att avsevärt underlätta tillträdet till grundläggande yrkesutbildning, sekundär utbildning och högre utbildning, inklusive lärlingsutbildning och utbildning i entreprenörskap, en avsevärd minskning av det antal elever som slutar skolan i förtid, effektiva strategier för livslångt lärande öppna</p>

för alla i skolor, företag, offentliga myndigheter och hem i enlighet med europeiska avtal, inbegripet lämpliga stimulansåtgärder och kostnadsfördelningsmekanismer för att öka deltagandet i vidareutbildning och arbetsplatsutbildning under hela livscykel, särskilt för lågutbildade och äldre arbetstagare. SE6
Transition Övergång
<i>Third age</i> Tredje alder <i>Older workers</i> <i>Retirement</i> Avgång Kommunerna och landstingen spelar en central roll i det svenska välfärdssystemet, eftersom de bär ansvar för bl.a. barnomsorg, grundläggande utbildning, sjukvård, äldreomsorg och stöd till funktionshindrade. För att kunna utveckla välfärden och klara framtida åtaganden för en åldrande befolkning höjs de generella och riktade bidragen till kommunerna, inklusive sysselsättningsstödet. SE6 Riktlinjer 18 . Främja en livscykelinriktad syn på arbete genom ett förnyat försök att skapa sysselsättningsmöjligheter för unga och minska ungdomsarbetslösheten i enlighet med ungdomspakten, resoluta åtgärder för att öka kvinnors deltagande och minska klyftorna mellan män och kvinnor när det gäller sysselsättning, arbetslöshet och löner, bättre balans mellan arbete och privatliv samt tillhandahållande av tillgänglig barnomsorg och anhörigvård till rimliga priser, stöd till aktivt åldrande, inbegripet lämpliga arbetsvillkor, bättre (yrkes)hälsostatus och tillräckliga stimulansåtgärder för arbete och åtgärder för att motverka förtidspensionering, moderna sociala trygghetssystem, inklusive pensioner och hälsovård, som är socialt tillräckliga, ekonomiskt hållbara och anpassade till föränderliga behov, så att man stöder längre sysselsättning och längre arbetsliv. SE6
Third age

References.

- SE1.** Delmål 2.3 Att stödja aktivt medborgarskap, lika möjligheter och social sammanhållning. The support of active citizenship. <http://www.regeringen.se/sb/d/3236/a/19072>
- SE2. Kommunal vuxenutbildning / Guidance in adult education .**
<http://www.regeringen.se/sb/d/2508/a/20011>
- SE3.** Läroplan för de frivilliga skolformerna LPF 94. <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1071>
- SE4.** Svensk författningssamling (SFS). Swedish school law.
<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=1985:1100>
- SE5. Integrationens svarta bok. Agenda för jämlikhet och social sammanhållning.** Report about integration . <http://www.regeringen.se/content/1/c6/06/79/01/fb2aa315.pdf>
- SE6.** Regeringens skrivelse 2005/06:23 Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning . <http://www.regeringen.se/content/1/c6/05/19/36/1b05b3c8.pdf>
- SE7.** Kvalitetsgranskning av studie- och yrkesorientering i grundskolan
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=1712>
- SE8.** Vägledning på avvägar. Article about guidance. <http://www.skolverket.se/sb/d/2108/a/11788>
- SE9.** Karriärvägledning.se.nu SOU 2001:45. <http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/784>